

Inleiding

Al meer dan tien jaar geef ik nascholingen en workshops over voorlezen en kamishibai. Het resulteerde in het handboek ‘Aan de slag met kamishibai’ en nadien ‘Aan de slag met kamishibai, de herwerkte editie’.

In die boeken, en in elke workshop die ik geef, verkondig ik steevast dat je kamishibai kan gebruiken bij *alle* leeftijden, en dan bakken ik zelf af: van 2 tot 102 jaar. Omdat jonge kinderen pas vanaf de leeftijd van twee jaar echt in staat zijn een kort verhaaltje te volgen.¹ Maar dan ga ik voorbij aan alle andere mogelijkheden die in kamishibai schuilen.

Kamishibai is veel meer dan het vertellen van een verhaal. Het is veel meer dan het in- en uitschuiven van vertelplaten. Kamishibai is **magisch**. Ook wie niet echt een verhaal kan volgen, kan geprikkeld zijn door mooie beelden, door muziek en geluiden. Wie aan de slag gaat met kamishibai, kan dus ook voor een beleving zorgen die meerdere zintuigen aanspreekt.

Kamishibai kan dus wel degelijk werken voor kinderen jonger dan twee jaar en zeker ook bij mensen met een verstandelijke beperking. Je kan het beschouwen als kamishibai in een minimale vorm. Ik noem het dan kamishibai voor de mini’s: **KaMINIshibai**.

Wanneer ik tijdens een Boekstart-boekensnuffel² mijn kamishibai theatraal tevoorschijn tover voor peuters, merk ik hoe baby’s naar het gebeuren gezogen worden. Ze worden aange trokken door mijn vertelstem, mijn mimiek, het verschuiven van de vertelplaten, kortom: door **de magie** die in de ruimte hangt.

Het begon met een liedjesboek dat ik omvormde tot vertelplaten. Ik nodigde ouders uit om met hun kinderen mee te zingen en te bewegen. Elke vertelplaat een ander liedje. Samen zingen en bewegen: een fijne en erg verbindende beleving.

---

¹ Zie www.boekstart.be

---

² Een boekensnuffel is een ouder-kindworkshop waarbij baby’s en peuters samen met hun ouders of volwassen begeleiders op ontdekking gaan in het boekenaanbod voor deze doelgroep.

Ik voelde dat hier meer in zat. Ik ging op bezoek in het ABC-huis³, had met verschillende creatieve en pedagogische experts verrijkende gesprekken en ging zelf steeds verder met experimenteren.

In deze inspiratiegids bundel ik mijn ervaringen en geef ik tips om met kamishibai aan de slag te gaan met de allerkleinsten. Ik laat

ook heel wat andere experts aan het woord, die vertellen vanuit hun eigen ervaring en context. Het resultaat is een boek voor iedereen die met baby's en jonge peuters werkt, of het nu in de opvang, in een bibliotheek of elders is. Bij uitbreiding voor wie werkt met mensen met een verstandelijke beperking of specifieke behoeften. En daarna is het aan jou om de kamishibai in te zetten en zelf de oneindige mogelijkheden te ontdekken!

---

3 ABC = ART BASICS FOR CHILDREN

Kamishibai

WAT IS HET EN WAAR KOMT HET VANDAAN?

Kamishibai kent zijn oorsprong in Japan en betekent letterlijk ‘papier drama’. *Kami* is papier en *shibai* is drama of theater. In de twaalfde eeuw vertelden monniken in boeddhistische tempels verhalen met behulp van *emaki* (beeldrollen). Dit legde de basis voor de vorm zoals we die nu nog kennen en die in de jaren 1920 tot 1950 heel populair was. *Gaito kamishibaiya* (straat kamishibai vertellers) reden rond met een fiets waar achterop een klein houten theater gemonteerd was. Ze installeerden zich op een straathoek of in een park en verkochten snoep aan het verzamelde publiek. Kinderen die iets kochten, kregen de beste plaatsen. In het theater schoof de verteller handgeschilderde prenten, soms met tekst op de achterkant, in en uit. Ondertussen vertelde hij zijn verhaal, soms zingend. Tijdens het hoogtepunt genoten meer dan vijf miljoen kinderen en volwassenen dagelijks van kamishibai. Maar met de opkomst van de televisie verdwenen de vertellers langzamerhand uit het straatbeeld ...

In een *butai* (vertelkast) worden vertelplaten verschoven waarmee je aan een publiek een verhaal vertelt. Het formaat van vertelplaten en -kastjes is doorgaans A3; iets groter dan het oorspronkelijke Japanse formaat. Je kan zelf een kastje en platen kopen of lenen in een bibliotheek, maar je kan ze ook zelf maken.

Kamishibai als object

Wil je kamishibai gebruiken bij jonge kinderen? Dan is de opstelling zelf heel belangrijk. Plaats het kastje op ooghoogte van de kinderen en zorg voor genoeg ruimte om het voorwerp te onderzoeken: het gordijntje kan open en dicht, de luikjes kunnen open en dicht, de vertelplaten kunnen erin en eruit geschoven

worden, ... Maar je kan ook je hoofd of handen erdoor steken. Of je kan erachter gaan zitten en de opening als poppenkast gebruiken. Laat de kinderen, zeker bij een eerste kennismaking met kamishibai, op ontdekking gaan en experimenteren.

Nicoleta Vandeputte is coördinator van het Huis van het Kind in Anderlecht en heeft daarnaast haar eigen vzw GEKLETTER. Zij organiseert ouder-kindworkshops waarbij ze vertel- en taalplezier wil stimuleren.

‘Ik gebruik de kamishibai met ouders én kinderen. Ik leg dan de nadruk op de interactie tussen hen beiden. Ik geef ook workshops aan ouders in kansarmoede. Daar heb ik vooral gemerkt dat het belangrijk is dat zij ook zelf plezier beleven aan deze fantastische vertelvorm. Ik merk vaak dat ouders willen dat de kinderen stilzitten, kijken en luisteren. Maar de kinderen willen juist onderzoeken: wat is dat? Kan dat open, dicht? Daardoor begin ik meestal met één prent: een tekening of een foto waarbij we gaan vertellen, zingen, spelen, ... Zo ervaren ouders dat dit iets is dat ze zelf ook kunnen. Heel laagdrempelig en herkenbaar: een foto van een man, een vrouw, een kind, een verjaardag, ... Ik vertrek vanuit wat de kinderen en de ouders daar zelf bij vertellen. Het klinkt heel eenvoudig, maar het is wel belangrijk om in te gaan op wat ze zeggen en daarop verder te bouwen. Zo kan je dan samen een verhaal maken.’

